

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobkyně: **E. N.**
trvale bytem X
adresa pro doručování: X

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
se sídlem Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 6. 2022, č. j. MPSV-2022/102687-923,

takto:

- I. Žaloba *se zamítá*.
- II. Žalobkyně *nemá právo* na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému *se nepřiznává* náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

- 1. Správní orgány nepřiznaly žalobkyni příspěvek na zvláštní pomůcku. Konkrétně na pořízení motorového vozidla. Podle názoru správních orgánů žalobkyně netrpí onemocněním, které zákon předvídá jako podmínku pro vznik nároku na daný příspěvek. Krajský soud musel posoudit, zda tento jejich názor obstojí.

II. Rozhodnutí žalovaného a související skutkové okolnosti věci

- 2. Žalobkyně podala dne 19. 1. 2020 žádost o příspěvek na zvláštní pomůcku – motorové vozidlo [§ 9 odst. 2 zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením]. Podle

posudku Okresní správy sociálního zabezpečení Znojmo („první posudek“) nepříznivý zdravotní stav žalobkyně způsobila vážná autonehoda, při které utrpěla mnohočetné poranění. Mezi nimi také úraz lebky a mozku, který v současné době způsobuje jednostrannou obrnu její levé poloviny těla (levostranná hemiparéza po kraniotraumatu).

3. Jednostranná obrna se projevuje v napjaté (spastické) formě. To znamená, že její svaly jsou zvýšeně napjaté. Narušuje to její hybnost. Podle neurologického nálezu se ovšem nejedná o těžké postižení nebo o ochrnutí. Dále má žalobkyně poruchu krátkodobé paměti a je emočně labilní. Pohybuje se na invalidním vozíku, ale jeho potřeba je sporná. Podle posudku se jedná o těžkou vadu pohybového systému. Postižení žalobkyně ovšem neuvádí seznam zdravotních postižení v příloze zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením. Žalobkyně netrpí funkční ztrátou obou dolních končetin na podkladě úplné obrny.
4. Úřad práce ČR – Krajská pobočka v Ostravě („úřad práce“) na základě prvního posudku nevyhověl žádosti žalobkyně rozhodnutím ze dne 30. 3. 2022, č. j. 93365/22/BR („rozhodnutí úřadu práce“).
5. Žalobkyně se proti rozhodnutí úřadu práce odvolala. Žalovaný proto požádal svoji posudkovou komisi o nové posouzení zdravotního stavu žalobkyně. Posudková komise se ve svém posudku ze dne 20. 5. 2022 („druhý posudek“) ztotožnila se závěry prvního posudku. Žalobkyně se jednání posudkové komise nezúčastnila. Posudková komise po prostudování podkladové dokumentace dospěla k závěru, že v popředí dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně je stav po mnohočetném poranění v roce 2016. Úraz lebky a mozku v současné době způsobuje jednostrannou obrnu levé poloviny těla žalobkyně v napjaté (spastické) formě.
6. Podle nálezu praktické lékařky MUDr. P. ze dne 7. 2. 2022 má žalobkyně přiměřené chování a komunikaci. Plně se orientuje a má normální intelekt. Podle nálezu neurologa MUDr. K. ze dne 7. 9. 2021 je krční páteř žalobkyně omezená do krajních poloh. Žalobkyně trpí levostrannou obrnou těla v napjaté formě. Omezenou hybnost levé ruky má pouze v rameni a lokti. Její prsty na levé ruce jsou trvale stažené. Náznak roztažení má jenom u prvního a druhého prstu vlevo. Na levou nohu se nepostaví. Na téže noze posudková komise zjistila lýtkové přepadávání špičky. Obě levostranné končetiny žalobkyně jsou v lehkém poklesu. Žalobkyně nemá porušenou schopnost smyslového vnímání dotyku (taktilní cití). Levostranné postižení každopádně neodpovídá těžkému funkčnímu postižení ve formě úplné obrny či těžkého ochrnutí.
7. Posudková komise po přestudování veškeré přiložené zdravotní dokumentace dospěla k závěru, že omezení mobility žalobkyně nepředstavuje těžkou vadou nosného nebo pohybového ústrojí. Ačkoliv se jedná o jednostrannou obrnu levé poloviny těla, nejde o obrnu úplnou nebo o těžké ochrnutí. Žalobkyně také netrpí hlubokou nebo těžkou mentální retardací. Její postižení tudíž nespadá pod taxativně vyjmenované zdravotní postižení podle přílohy k zákonu o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením.
8. Žalovaný považoval druhý posudek za úplný a přesvědčivý. Na jeho základě zamítl odvolání žalobkyně rozhodnutím ze dne 10. 6. 2022, č. j. MPSV-2022/102687-923 („rozhodnutí žalovaného“). Podle druhého posudku žalobkyně nemá těžkou vadu nosného a pohybového ústrojí uvedenou v písmenech a), b), d) až i), l) a m) bodu 1 části I přílohy k zákonu o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením. Nemá ani mentální postižení uvedené v písmenu b) bodu 5 části I.. Žalobkyně nemá ani autistickou poruchu uvedenou v písmenu

c) bodu 5 části I. Netrpí tudíž onemocněním ve smyslu § 9 odst. 2 až 4 zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením.

9. Žalovaný dodal, že nezpochybňuje vážnost zdravotního stavu žalobkyně. Avšak při posuzování zdravotního stavu pro účely příspěvku na zvláštní pomůcku nelze použít princip srovnatelnosti. Posudková komise se musí řídit posudkovými kritérii podle platné legislativy. Na jejich základě shledala, že zdravotní postižení žalobkyně neodůvodňuje přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku – motorové vozidlo. Toto rozhodnutí řádně zdůvodnila ve svém posudkovém zhodnocení.

III. Žaloba

10. Žalobkyně s rozhodnutím žalovaného nesouhlasí. Příspěvek nedostala, přestože je nesamostatná a nesoběstačná. Jen proto, že její diagnóza není v systémových tabulkách. Takový systém je zastaralý. Kromě toho posudková komise porušila její osobnostní práva garantované Ústavou. Bez příspěvku na zvláštní pomůcku – motorové vozidlo nedokáže našetřit vlastní finanční zdroje a pořídit si osobní motorové vozidlo. Kvůli tomu je uvězněna ve svém domě, bez možnosti navštívit lékaře, vyřídit si své záležitosti na úřadech a soudech a zapojit se do běžných činností. Nepřiznáním příspěvku ji připravuje o kvalitní a důstojný život. Namísto toho, aby jí státní instituce pomohly zkvalitnit život, spíše ji degradují.

IV. Vyjádření žalovaného

11. Podle žalovaného žalobkyně pouze popisuje svůj zdravotní stav. Nevysvětluje ovšem, jak lze tento zdravotní stav přiřadit pod podmínky poskytnutí příspěvku. Výčet zdravotních postižení odůvodňujících přiznání příspěvku na motorové vozidlo je vyčerpávající. Podmínkou pro přiznání nároku jsou tedy pouze stavy v zákoně vyjmenované. Nelze s nimi funkčně srovnávat jiné (nevyjmenované) poruchy. Žalobkyně zákonná kritéria pro přiznání příspěvku nesplnila. Přitom posudky vycházely při posuzování jejího zdravotního stavu z veškeré doložené dokumentace. Posudková komise svůj závěr řádně zdůvodnila s odkazem na zjištěný stav žalobkyně.
12. Žalovaný druhý posudek posoudil jako každý jiný důkaz. Považoval ho za úplný, přesvědčivý, přezkoumatelný a bezrozporný. Proto se domnívá, že jeho rozhodnutí nemá žádné vady a žaloba je nedůvodná.

V. Posouzení věci krajským soudem

13. Žaloba je přípustná. Podala ji oprávněná osoba v zákonné lhůtě.
14. Žaloba ovšem bohužel *není důvodná*.
15. Tato věc patří mezi ty případy, ve kterých se obyčejné lidské cítění nutně dostává do střetu s tím, co plyne ze zákona. Samosoudce krajského soudu soucítí se žalobkyní a lidsky by jí rád alespoň touto cestou vyjádřil svoji podporu a upřímné přání, aby se její zdraví zlepšovalo.
16. V oblasti sociálních dávek je to ovšem zákonodárce, kdo závazně stanoví, v jakých případech stát člověku přizná tu kterou dávku či příspěvek. A žalobkyně do žádné ze zákonodárcem vymezených kategorií bohužel opravdu nespadá. Sama to i v žalobě uznává. Podle § 9 odst. 2 zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením má nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku poskytovaný na pořízení motorového vozidla osoba, která má těžkou vadu nosného nebo pohybového ústrojí, autistickou poruchu s těžkým funkčním postižením

anebo těžkou nebo hlubokou mentální retardací. Dalšími podmínkami jsou dlouhodobý charakter nepříznivého zdravotního stavu a skutečnost, že zdravotní stav osoby přiznání příspěvku nevyklučuje.

17. Ustanovení § 9 odst. 4 téhož zákona dodává, že dlouhodobá zdravotní postižení odůvodňující přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku uvádí příloha k tomuto zákonu. Jejich výčet je přitom vyčerpávající. Jiná než uvedená zdravotní postižení nemohou založit nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku poskytovaný na pořízení motorového vozidla. To jednoznačně zdůraznil i Nejvyšší správní soud, například ve svém rozsudku ze dne 16. 6. 2016, č. j. 4 Ads 51/2016-29.
18. Podle přílohy k zákonu o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením se za zdravotní postižení odůvodňující přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla považují:
 - anatomická ztráta obou dolních končetin v bércích a výše,
 - funkční ztráta obou dolních končetin na podkladě úplné obrny (plegie) nebo těžkého ochrnutí,
 - funkční ztráta jedné horní a jedné dolní končetiny na podkladě úplné obrny (plegie) nebo těžkého ochrnutí,
 - ankylóza obou kyčelních kloubů nebo obou kolenních kloubů nebo podstatné omezení hybnosti obou kyčelních nebo kolenních kloubů pro těžké kontraktury v okolí,
 - ztuhnutí všech úseků páteře s těžkým omezením pohyblivosti alespoň dvou nosných kloubů dolních končetin,
 - těžké funkční poruchy pohyblivosti na základě postižení tří a více funkčních celků pohybového ústrojí s případnou odkázaností na vozík pro invalidy; funkčním celkem se přitom rozumí trup, pánev, končetina,
 - disproporční poruchy růstu provázené deformitami končetin a hrudníku, pokud tělesná výška postiženého po ukončení růstu nepřesahuje 120 cm,
 - anatomická ztráta dolní končetiny ve stehně bez možnosti oprotézování nebo exartikulace v kyčelním kloubu,
 - anatomická ztráta dolní končetiny ve stehně s možností oprotézování, a
 - anatomické ztráty horních končetin na úrovni obou zápěstí a výše nebo vrozené či získané vady obou horních končetin s úplnou ztrátou základní funkce obou rukou (úchopu a přidržování) závažně narušující posturální funkce těla.
19. K přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla vede pak také:
 - těžká nebo hluboká mentální retardace a stavy na rozhraní těžké mentální retardace
 - autistické poruchy s těžkým funkčním postižením, s opakovanými závažnými a objektivně prokázanými projevy autoagrese nebo heteroagrese přetrvávajícími i přes zavedenou léčbu.
20. Mezi účastníky řízení není sporu o tom, jaký je přesně zdravotní stav žalobkyně. Podle žalobkyně však její zdravotní stav odůvodňuje přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku poskytovaného na pořízení motorového vozidla. Podle žalovaného nikoli. Jak plyne z výše podaného výčtu zdravotních postižení, která jsou předpokladem pro vznik nároku na předmětný příspěvek, *onemocnění, jimiž trpí žalobkyně, nelze pod žádné z vypočtených zdravotních postižení podřadit*. Žalobkyně sama v žalobě popisuje, že její diagnóza není v „systémových tabulkách“.

21. Podle zákonodárce vede ke vzniku nároku na příspěvek na zvláštní pomůcku poskytovaného na pořízení motorového vozidla jenom určitý typ onemocnění. Jak vyplývá z posudkového hodnocení obou správních orgánů, žalobkyně má obrnu levých končetin v napjaté formě. Má částečně omezenou hybnost levé ruky a na levou nohu se nepostaví. Ovšem neurolog konstatoval, že se o těžké ochrnutí ani o úplnou obrnu nejedná. Podle obou posudků se také nejedná o jiné poruchy nosného nebo pohybového ústrojí. Žalobkyně rovněž netrpí těžkou mentální retardací nebo autistickou poruchou. Podle posudku MUDr. P. má chování a komunikaci přiměřenou. Intelpekt žalobkyně je normální.
22. Při posuzování zdravotního stavu pro účely příspěvku na zvláštní pomůcku pak nelze použít princip srovnatelnosti. *Žalovaný nemůže přiznat příspěvek na základě jiné nevymenované poruchy, která je vyjmenované poruše podobná.* Hledá jen odpověď na otázku, zda zdravotní stav žalobkyně odpovídá některému z onemocnění, která uvádí zákon. Žalobkyně na základě obou posudků, jejichž zjištění ani nezpochybňuje, žádným z těchto onemocnění netrpí.
23. Žalobkyně rovněž namítá porušení její Ústavou garantovaných práv. Krajský soud si uvědomuje závažnost zdravotního stavu žalobkyně a rozumí pociťované tvrdosti použití zákonných kritérií na její situaci. Nicméně zákon tu soud zavazuje (čl. 95 odst. 1 Ústavy). Nemůže zde vyjít z ničeho jiného. A nedává mu v nyní posuzovaném případě možnost posoudit věc odlišně.
24. Stát musí zajistit rovnost v právech osob se zdravotním postižením a všech ostatních lidí. Příspěvek na zvláštní pomůcku je součástí práva na *přiměřené hmotné zabezpečení* podle čl. 30 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Je ovšem na zákonodárci, aby v zákoně vymezil rozsah tohoto přiměřeného hmotného zabezpečení (čl. 41 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Není nutné, aby stát poskytoval sociální dávky ve všech myslitelných situacích. V případě příspěvků na zvláštní pomůcku – motorové vozidlo rozsah onoho přiměřeného hmotného zajištění stanovuje výčet jednotlivých onemocnění. Z tohoto důvodu i Nejvyšší správní soud dlouhodobě rozhoduje, že postup podle ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením není porušením ústavních práv (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 11. 2022, č. j. 1 Ads 170/2022-45, bod 19).
25. Onemocnění žalobkyně podle obou posudků nespadá do zákonného výčtu onemocnění, která zakládají nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku – motorové vozidlo. Rozhodnutí úřadu práce i žalovaného jsou proto věcně správná a odpovídají zákonu. Použití ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením je v souladu s ústavními požadavky. Rozhodnutí žalovaného neporušuje právo žalobkyně podle čl. 30 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, ani jiná základní práva garantovaná Listinou. Námitky žalobkyně proto nejsou důvodné.

VI. Závěr a náklady řízení

26. Krajský soud posoudil žalobní námitky jako nedůvodné. Proto žalobu zamítl (výrok I.). Neúspěšná žalobkyně nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok II.). Žalovanému žádné náklady řízení nad rámec jeho běžné administrativní činnosti nevznikly (výrok III.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. *Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto rozsudku odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy*

stěžovatele. V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, pokud má stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno, 26. dubna 2023

Martin Kopa, v. r.
samosoudce